

MULLE MEELDIB KANKAAN

Ma ei mäletagi, millal ma esimest korda kankaani nägin. See võis olla Jean Renoiri samanimelises filmis, aga võis olla ka "Estonia" teatri mõnes operetis. Või ehk oli see endise Feichneri kohviku "Baar-Varietees"? Pole tähtis. Tähtis on see, et see tants mulle meeldib. Miks aga üks või teine laul, tants või kasvõi parfüüm meeldivad, seda on raske sõnadega seletada.

Parim kankaan, mida ma üldse näinud olen, on kahtlemata "Moulin-Rouge'i" praeguse kava teine vaatus, mis on algusest lõpuni üks lõpmatu kankaan. Oi seda särtsu ja hoogu! Vististi tuleb see tants prantslastel ikka kõige uhkemini välja, kuigi ütlen ausalt, et Inge Põdra seatud "Baar-Varietees" variant oli täiesti maailmatase ja olnuks trupis sama palju tantsijaid, tüdrukuid ja poisse, ei jäänuks see number "Moulin-Rouge'i" omast põrmugi maha. Seesugustel puhkudel tahaks kohe ise lavale hüpata ja tantsijatega koos kargama hakata, sedavõrd lummas on rütm ning sedavõrd petlik on tants ise, sest mis seal siis ikka nii iseäralikku on - hüppavad, kargavad, loobivad jalgu. Aga siit algabki suur kunst. Suur kunstnik teeb oma kunsti nii loomulikult, et jääbki mulje, et kõik see on ka lihtsurelikule jõukohane. Ainult asjasse pühendatule on aga teada, mis enesepõletamise hinnaga see lihtsus saavutatakse. Ei tahaks olla "Moulin-Rouge'i" artistide nahas, kes igal õhtul esinevad kahes programmis.

Eestlane ehk ei teagi, et sõna "cancan" tähendab prantsuse keeles "klatši", "kõmu" ja väljend "faire des cancans" tuleb tõlkida - klatšima, keelt pekma. Ja tõepoolest - nüüd seda teades, võime silmade ette manada Pariisi turunaiste vadistamise, noorte pariisitaride eredakemlemise mingil peoõhtul või kohvikus. Ja oma olemuselt pole kankaan midagi muud kui peente härraste kadrill, mida möödud sajandi 30. aastatel Pariisi lihtrahvas matkida püüdis. Kujutan ette Gavroche'i taolisi jõmpsikaid aristokraatide peeneid liigutusi ahvimas, silmi pööritamas, keha väänamas, käsi ja jalgu üles-alla loopimas. Keegi Chicard'i nimeline noormees olevat juulimonarhia päevil seesugust klounaadi teinud, et isegi peened daamid ja härrad käinud teda maskipidudel imetlemas. Chicard'i kadrilli variant ongi tants, mida meie nimetame kankaaniks.

1889. a., mil sai sada aastat Bastille' vallutamisest ning kui

Pariisis leidis aset maailmanäitus, sai Valguse linn endale kaks uut sümbolit - Eiffeli torni ja uue *music-hall*'i "Moulin-Rouge". Viimase sündinud räägibki Jean Renoiri film "Cancan". Selleks ajaks oli see tants muidugi juba moest läinud ja nagu Renoiri filmist näha-kuulda oli, tuli Pariisi linna pealt üles otsida viimane Chicard'i õpilane, 80-aastane vanatädi, kes oma noorpõlve trikke noortele edasi andis. Loomulikult olid tal paljud *pas'd* ununenud, mistõttu tuli mängu fantaasia (arvata võib, et mitte väiksem kui tema õpetajal, pigem ehk suurem) ja esietendusest "Moulin-Rouge'is" täpselt 104 aastat tagasi ongi teatrilavadele tants, mida tavatsetakse *french-cancan*'iks nimetada.

Praegusaja noored ei oska suuremalt jaolt valssi keerutada, sest praegu on moes teised rütmid. Kuid pole kahtlust, et 10, 15, 20 aasta pärast vallutab valss jällegi meie peosaalid. Nii oli ka kankaaniga. Sündinud möödunud sajandi 30. aastail kadrillist, vallutas ta terve Pariisi, siis aga läks moest, kuid sündis nagu Fööniks oma tuhasta taas ellu, nüüd aga palju võimsamana, et vallutada juba teatrilavad, kabareed, *music-hall*'id. Kankaan! Oo, jaa! See ikka on midagi!

Lauri Leesi

SYNOPSIS

The show begins in a police court. The wild girls of Montmartre have been hauled in once again for indulging in the banned dance known as the "cancan" at the Bal du Paradis. The girls aren't intimidated by the court (MAIDENS TYPICAL OF FRANCE) or by the dour new judge Aristide Forestier. Since none of the arresting officers will testify against them, the girls are released. But Aristide decides to go to the Bal du Paradis himself in search of evidence.

The streets of nighttime Montmartre are bustling when Aristide arrives. One of the dancing girls, a laundress named Claudine, is headed for the Bal du Paradis when the influential art critic Hilaire Jussac makes a pass at her. But she is already involved with - indeed is supporting - an unknown Bulgarian sculptor named Boris Adzinidzinadze. Boris and his starving-artist pals hang out at the Bal du Paradis, eating and drinking at the expense of their dancing girlfriends. La Mome Pistache, the owner of the dance hall, finds this ridiculous (NEVER GIVE ANYTHING AWAY). Pistache is the only woman who owns a dance hall in the district, and she delights in her success.

That evening, Pistache is taken with the handsome stranger her Club, and pleasantly tells the stranger, who is Aristide, of the shady way she avoids the law by bribing the police, whose names she has on a list. He is amazed at her gall, and she offers to show him the list. But the girls have spotted him and send word to Pistache that he is a judge. She invites him up anyway and attempts to seduce him. He resists. She taunts him about love (C'EST MAGNIFIQUE) and thinks she's won when he responds to her kiss. But later, as the girls dance, the flash of a camera intrudes: Aristide has his evidence.

With the law about to descend on the Bal du Paradis, everyone is depressed except Hilaire, who thinks the publicity will be great. In another effort to win Claudine, he decides that the art fraternity should hold its infamous Quatz' Arts Ball at the dance hall. Though he pursues Claudine (COME ALONG WITH ME), she won't play along. But she asks him to do something to help Boris, who is only too happy for Claudine to seduce Hilaire if it means a review of his work. Under those circumstances, Claudine agrees to dinner with the critic.

But Aristide has locked up Pistache and her girls, refusing to let Pistache have her license back for the Quatz' Arts Ball. Pistache tells him she will do as she wishes (LIVE AND LET LIVE).

Even though they're fighting once again, Aristide realizes the unimaginable (I AM IN LOVE).

Boris and his friends await the arrival of Hilaire in their studio. The

sculptor is hurt when Claudine arrives in a new dress (IF YO LOVED ME TRULY). But when Hilaire turns up right behind her, Boris' anger melts away as the critic confronts some of the most bizarre work he's ever seen.

The Quatz' Arts Ball is under way at the Bal du Paradis (MONTMART'). Aristide arrives, to try to convince Pistache to avoid prosecution. But his love for her is growing and when he kisses her, the bohémians take a picture to implicate the upstanding judge in their nightlife. He tries to explain to Pistache, who sends him away (ALLEZ-VOUS-EN). When he leaves and she's alone, she bursts into tears.

Act II begins with Aristide's incriminating picture in all the papers. He spent the rest of the evening drowning in sorrows at the ball and he has slept it off in Boris' studio. The artists are at work (NEVER, NEVER BE AN ARTIST) but Boris is horrified to find that Hilaire's review is in the paper, too - a devastating pan. His friends urge the spineless sculptor to seek satisfaction in a duel.

Eventually, though, Boris faints at the sight of Hilaire's rapier, earning Claudine's pity and shaming into writing a rave review of Boris' work.

In a cafe, wearing someone else's clothers, Aristide spends a rueful moment with a girl he meets (IT'S ALL RIGHT WITH ME) when Pistache turns up to apologize. She invites him to go into business with her. He jokes about it until he learns he's been ostracized for his behavior, suspended from the bar and expelled from his legal society. He suggests that the two become partners so he can defend them both-strictly business arrangement, to Pistache's regret (EVERY MAN IS A STUPID MAN).

The new place is a success but Pistache, looking out over the rooftops of Paris (I LOVE PARIS), still needs Aristide's love. A kiss at the end of their meetings convinces her that she's won him over. But he has a convoluted plan to clear her name and his at the same time: They will be arrested for their illegal nightclub and, when they appear in court, he will speak up for all the people of Montmartre and their right to live as they wish. Pistache resists and a disappointed Aristide tells her that he will leave, if that's how she feels. He turns over the business to her.

But he's arrested anyway. Pistache, it turns out, informed against him, to give him the chance to clear himself. She takes her place in the docket beside him, ready to convince the court that there's nothing wrong with a little high-kicking fun (CAN-CAN), as the curtain falls.

COLE ALBERT PORTER

(1891-1964)

on tuntumaid ameerika heliloojaid. Viiuliõpinguid alustas kuuendal eluaastal. 8-aastaselt astus ta Marioni konservatooriumi Indiana osariigis. Juba 1902. aastast pärineb tema esimene trükitud loomingukatse - Valss klaverile. Kuulsale Yale'i Ülikooli draama-klubile lõi ta laule, kaasa arvatud ülikooli jalgpallimeeskonna laulu. Aastatel 1915-1916 õppis harmooniat ja kontrapunkti Harvardi Ülikoolis. 1915. a. jõudsid tema esimesed laulud Broadwayle ning juba järgmisel aastal etendus Broadwayl tema esineme *show - See America First*. 1917. a. kolis Porter Pariisi ja seletamatu tuju ajel astus Prantsuse Võõrleegionisse. Järgnevad kolm aastat teenis ta Pariisis ja Fontainebleau's ning pärast vabanemist jäi Pariisi, kus ühines kõrgseltkonnaga ja võitis kuulsust peenetel pidudel. Pariisis, Veneetsias, Rivieras. Siiski jõudis ta 1919. a. õppida kuulsas *Schola Cantorum*'is kompositsiooni, kontrapunkti, harmooniat ja orkestreerimist, õpetajate hulgas tuntud prantsuse helilooja Vincent d'Indy. Pidudel esitas ta ise oma laule, lavale jõudsid ka mõned revüüetendused. 1923. aastal kirjutas ta veidi ootamatult hoopis balletimuusika. Sõjaelsest ajast pärinevad ka tema esimesed muusikalilaaudsed lavateosed.

1937. aastal elas Porter läbi autoõnnetuse, mille tulemusel ta kaotas ühe jala. Järgmisest kümnest aastast pole midagi rääkida - õnnetuse demoraliseerivad tagajärjed ja loodetud edu tulemata jäämine panid tema võimekuse kahtluse alla. Ent 1948. aastal valmis Porteri meistriteos - muusikal "Kiss me, Kate" (Estonia Teatris kahel korral lavastatud). Hilisematest teostest sai populaarseks vaid muusikal "Can-Can" (1953) ning mõned Hollywoodi tarvis kirjutatud laulud. Pärast abikaasa surma 1954. aastal elas Cole Porter erakuna New Yorgis.

Pablo Picasso, *Ballerina di Cancan*, 1900.

Foto ja H. Toulouose-Lautreci joonistus Jane Avriilist.

"CAN-CANI" SAAMISLUGU

1950. aastad tõstsid taas esile XIX ja XX sajandi vahetuse Pariisi, mille ühe sümbolina nähti kunstnik Henri Toulouose-Lautreci. 1951. aastal valminud Jose Ferreri film Toulouose-Lautrecist viis ka Broadway produtsentide Cy Feuer ja Ernest Martini mõtted sajandivahetuse Pariisi, kus tüdrukud pärast rasket päevatööd käisid "Moulin Rouge'is" kankaani vihtumas. Kiiresti Pariisi! Sellel teekonnal kohtasid nad ka Lilot, prantsuse näitlejannat, kellest sai esimene Pistache'i osatäitja. Tõsi, Lilo ei osanud tol korral inglise keeltki.

Heliloojaga oli kõik selge - "Kiss me Kate'i" edu oli tõstnud Cole Porteri nende hulka, kellele võis ka edaspidist edu ennustada. Ka oli Porter olnud lähedalt seotud Pariisiga. Muusika ja laulutekstit valmisid kiiresti. Keerulisem oli libretoga, kuna esimene libretist jättis töö katki ning ka koostööst "Kate'i" libretistide Samuel ja Bella Spewackiga ei saanud asja. Produtsentide pilk peatus libretist Abe Burrows'il, kes oli just edu saavutanud muusikaliga "Guys and Dolls" (1951).

Kuid, oh häda - Abe Burrows polnud kunagi Pariisis käinud ja nii lähetati ta kähku sealse olustikuga tutvuma. See oli 1952. aasta aprillis. Kõigepealt ostis ta endale bareti, siis luges läbi hunniku raamatuid ja dokumente (ka politseid puudutavaid), mis seotud 1890. aastate ja kankaani läbimurdega, külastas kohvikuid, vaatles inimesi, jalutas Montmartre'il ning, oma 40 aastat hiljem lausunud sõnade järgi - armus Pariisi. Libreto valmis üsna ruttu.

1953. aasta jaanuariks oldi omadega mäel - Lilo saabus Ameerikasse. Ja siis hakkas loo kärpimine - alguses lendas lehekülgede kaupa teksti, siis muusikat. *Sam. S. Shubert Theatre*'is New Yorgis avanes eesriie "Can-Can" esietenduseks 7. mail 1953. Esietendusel heliloojat polnud - ta ei käinud neil kunagi. Kuid sealgi sündis üks väike ime. Primadonna Lilo ei tantsinud, see-eest vehkis tantsu seksikas Claudine'i osatäitja Gwen Verdon, kellest saigi selles lavastuses nii publiku kui ka kriitikute lausa sensatsiooniline lemmik.

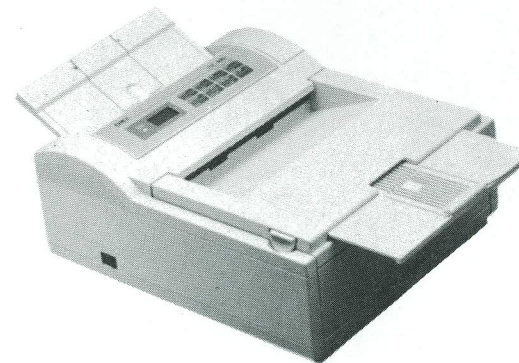
"Can-Can" esmalavastus pidas vastu 892 etendust. 1960. aastate algul valmis menufilm "Can-Can", kus mängisid sellised staarid nagu Shirley McClaine ja Frank Sinatra..

Lavastusala juhataja JAAN MIKKEL
Dekoratsiooniala juhataja KÜLLI ROOT
Kostüümiala juhataja LEIDA TALLO
Kostüümid maalinud KRISTA SAAR
Jumestusala juhataja ANNE KASTEHEIN
Rekvisiidiala juhataja KARIN LINDMAA
Valgustusala juhataja PAAVO PUŠKIN
Valgus MALDAR MIKK KUUSK
Heliala juhataja UNO TORMET
Pealavameister HEINO LILLIPUU

Kava koostanud MARE PÖLDMÄE
Kavakaane kujundus MARI ANN AHAS

Estonia Teatrit toetab FINNFUND (Finnish Fund for Industrial
Cooperation Ltd.)

"Can-Cani" esitatakse kokkuleppel TAMS-WITMARK MUSIC
LIBRARY, INC.-ga
560 Lexington Avenue, New York, New York 10022, USA

Prior

OKI

MAESTRO PRINTERITE MAAILMAS